

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Groteskowy obraz świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Witold Gombrowicz,
Ferdydurke

EPOKA

Dwudziestolecie
międzywojenne

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 3 min

OPRACOWANIE

nauczyciele
Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do
matury 2027 od
Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator
matury ustnej. Ocena
wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z
opracowaniem pytań
jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu
mówi, co będziesz
udowadniać

Groteska to kategoria artystyczna wykorzystywana m.in. w dziełach literackich, plastycznych i filmowych. Polega na celowej deformacji ukazywanych przedmiotów, osób czy zjawisk, np. za pomocą karykatury.

Poza tym utwory groteskowe (zwykle) łączą różne style. A w jakim celu autorzy wykorzystują ten zabieg? Groteska może np. zwracać uwagę na społecznie ważne kwestie.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Ferdydurke Witolda Gombrowicza przedstawia zdeformowaną wizję szkoły, w czym ujawniają się gorzkie prawdy o procesie edukacji. Sportretowani w utworze nauczyciele są karykaturalnie odpychający, a przekazywane przez nich treści - absurdalne. Przykładowo, profesor Bładaczka zmuszał uczniów do wychwalania poezji Słowackiego, choć sam rzeczowo nie uzasadnił, dlaczego twórca zasługuje na takie uznanie. Poprzez groteskowy proces „upupiania” młodych ludzi Gombrowicz pokazał, że człowiek w społeczeństwie traci swoją indywidualność i musi dostosować się do innych.

Gombrowicz za pomocą groteski ośmiesza też ówczesną obyczajowość - zarówno ślepe dążenie do nowoczesności, jak też bezrefleksyjne naśladowanie tradycji. Autor skonstrastował ze sobą dwa środowiska - dom Młodziaków i dwór w Bolimowie. Nowocześni mieszczenie i tradycyjni szlachcice są przerysowani do tego stopnia, że można ich wręcz uznać za karykatury rzeczywistych postaw. Małżonkowie, którzy chcieli uchodzić za postępowych, składali córce absurdalne propozycje. Z kolei konserwatywni Hurleccy twierdzili, że pielęgnują dawne wzorce, a tak naprawdę powielali prymitywne, przestarzałe zachowania, jak np. bicie służby czy obżarstwo.

Groteska w *Ferdydurke* podkreśla także zniewolenie jednostki, która musi ulec presji otoczenia. Zestawienie elementów humorystycznych i tragicznych ujawnia dwie prawdy o ludzkim losie - człowiek odgrywający rolę społeczną jest jednocześnie śmieszny i sztuczny, ale też zniewolony, odarty z indywidualności, a także pozbawiony możliwości decydowania o sobie. Wyraźnie zaznacza się to w scenie komicznego pojedynku na miny, który skończy się dość drastycznie - Miętus brutalnie uświadomił Syfona, czym doprowadził go do samobójstwa.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

W konwencji groteski utrzymany jest również średniowieczny utwór *Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią*. Groteskowość tego dzieła przejawia się zwłaszcza w łączeniu grozy z komizmem i ma służyć celom dydaktycznym. Tekst realizuje średniowieczne hasło memento mori, zgodnie z którym człowiek ma być w każdej chwili przygotowany na śmierć. Dzieło było skierowane m.in. do ludzi prostych i niewykształconych, a więc miało oddziaływać na emocje, takie jak strach, odraza, ale też rozbawienie czy ciekawość. Dlatego niektóre sceny

mają groźny wydźwięk, a inne wręcz przeciwnie - komiczny. Taka sprzeczność dodatkowo wpływa na odbiorcę i może sprawić, że ten lepiej zapamięta przesłanie dzieła.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Ferdydurke i *Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią* przedstawiają groteskową wizję świata. Za pomocą tego zabiegu Gombrowicz przekazuje prawdy o człowieku i jego miejscu w społeczeństwie. Karykaturalna, przejawskrawiona wizja obrazuje rzeczywiste problemy - konformizm, bezmyślne naśladowanie mód i wzorców, a w końcu też zniewolenie jednostki przez społeczne normy. Średniowieczny utwór jest z kolei dziełem o charakterze dydaktycznym, a więc groteska służy przede wszystkim realizacji tego celu - przypomina o sprawach ostatecznych, podkreślając znaczenie hasła memento mori.